

OBČANSKÁ VÝCHOVA

charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Předmět Občanská výchova se vyučuje jako samostatný předmět
v 6. – 9. ročníku - 1 hodinu týdně

Vzdělávání je zaměřeno na:

- vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb
- vytváření cesty k realistickému sebepoznání a poznávání osobností druhých lidí
- seznámení žáků se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem, rozvoj jejich orientace ve světě financí, přiblížení úkolů důležitých politických institucí a orgánů, včetně činností armády, ukázání možných způsobů zapojení jednotlivců do občanského života
- respektování a uplatňování mravních principů a pravidel společenského soužití, přebírání zodpovědnosti za vlastní názory, chování a jednání
- rozvoj občanského a právního vědomí žáků
- rozvoj finanční gramotnosti
- osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích i při mimořádných událostech
- utváření pozitivních občanských postojů, rozvoj vědomí přináležitosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podpora přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována, včetně kolektivní obrany

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel se při veškerých činnostech cíleně zaměřuje také na rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k učení

Učitel:

- klade důraz na pozitivní motivaci žáků
- pomáhá vytvářet žákům pravidelný režim přípravy do školy a k opakování učiva
- předkládá potřebné podklady ke studiu z více zdrojů, ty vyhodnocuje a učí žáky vypracovat výpisky nebo výtah z učiva
- vyjadřuje se přesně, výstižně, používá přiměřené odborné výrazy a pojmy

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k řešení problémů

Učitel:

- předkládá modelové situace vycházející z reálného života, které vedou k samostatnému uvažování a řešení
- vede žáky ke schopnosti navrhnout různé varianty řešení zadaného úkolu a pro jedno řešení se rozhodnout
- upozorňuje žáky na možné chyby a důsledky, kterých by se mohl dopustit při řešení problémů

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence komunikativní

Učitel:

- zařazuje mluvní cvičení, kterými žák vyjádří svůj názor k získaným informacím z tisku nebo médií
- nabízí žákům pomoc při práci s odborným textem
- zařazuje diskusní kroužky a besedy
- pomáhá žákům se správnou komunikací se spolužáky, učiteli a ostatními lidmi
- nabízí žákům možnost využívat informační a komunikační prostředky pro řešení úkolů i pro komunikaci a spolupráci s ostatními

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence sociální a personální

Učitel:

- vnáší klidnou a přátelskou atmosféru do procesu výuky
- posiluje sebedůvěru žáka a jeho samostatný rozvoj
- zařazuje práci ve skupině, dohlíží na vytváření pravidel práce v týmu (organizace práce, rozdělení rolí, spolupráce, ohleduplnost) a jejich respektování samotnými žáky
- oceňuje práci žáků ve skupině i mimo ni

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence občanské

Učitel:

- respektuje věkové, intelektové, sociální a etnické zvláštnosti žáka
- seznamuje žáky s právy a povinnostmi dítěte, vede žáky k plnění povinností a učí žáky uplatňovat svá práva
- seznamuje žáky s principy demokracie v osobním životě a ve škole
- vede žáky k samostatnému rozhodování a přijímat důsledky svých rozhodnutí
- podporuje u žáků projevy pozitivních postojů k uměleckým dílům, k ochraně kulturního dědictví a ocenění našich tradic
- napomáhá žákům rozhodovat se tak, aby svým chováním a jednáním neohrožovali sebe, ostatní lidi, životní prostředí a hodnoty vytvořené člověkem

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence pracovní

Učitel:

- vede žáky k ochraně estetičnosti, účelnosti, bezpečnosti a pořádků ve třídách, škole
- rozvíjí u žáka smysl pro povinnost vyžadováním přípravy na výuku
- kontroluje zadané úkoly žáků
- vyžaduje od žáků zodpovědný přístup k zadaným úkolům
- nabízí žákům projekty, ve kterých se budou také žáci učit zvládat pracovní činnosti (lepení, stříhání, skládání, montování)

Cílové zaměření, klíčové kompetence oboru

Vede žáky k:

- rozvíjení orientace v mnohotvárných sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života
- k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech – včetně mezinárodních a globálních
- k úctě vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům
- uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU a ve světě
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost
- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět – Občanská výchova

Ročník: 9.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dovede popsat průběh komunálních voleb - ví, jaké jsou funkce a pravomoci obecního úřadu a zastupitelstva, zná možnosti občanů, jak vyjádřit nesouhlas s jejich prací - uvědomuje si práci obecních institucí na zkvalitnění života v obci i své nepopiratelné právo být aktivně účasten - dovede obhajovat své zájmy a zároveň respektovat zájmy druhých lidí - zná polohu a představitel domácnosti obecního úřadu, jmenuje některé jeho odbory a jejich činnost - dovede správně komunikovat s úředníkem slovem i písmem, zná svá práva při vyřizování svých záležitostí, prokazuje povinnou úctu úřední osobě - umí se vyjádřit k dění ve společnosti na různých rovinách, svá stanoviska vyjadřuje obecně přijatelnou formou - má dostatečné povědomí o svých právech, umí se jich domáhat v mezích zákona, dodržuje občanské povinnosti - umí vysvětlit nutnost rozdělení státní moci v demokratické společnosti, zná rozdíly mezi demokratickou a nedemokratickou formou vlády, dovede zdůvodnit nebezpečí anarchie - má dostatečné povědomí o struktuře a fungování EU, ví o možnostech, které mu naše členství v EU nabízí i jak je využívat - orientuje se v základním členění práva, dovede zdůvodnit význam práva, chápe význam sankcí a represí - zaujímá stanovisko k situaci v zemích, kde vlády nerespektují základní lidská práva - uvědomuje si a zachovává neodlučitelnou souvislost mezi svobodou a zodpovědností - má povědomí o kategorizaci majetku, zná způsoby nabývání majetku, z nichž ilegální neuznává - umí přiměřeně prosazovat svá majetková práva, včetně práv spotřebitele, je ochotný plnit povinnosti plynoucí z vlastnictví určitého majetku, rozlišuje mezi oprávněným a neoprávněným omezováním vlastnických práv - ví, jak použít přiměřenou obranu - rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu - respektuje práva a povinnosti při uzavírání ústních i písemných smluv i při jejich plnění, ví, kam se obrátit v případě potřeby pomoci, k uzavírání smluv přistupuje opatrně a zodpovědně - chápe rozdíl mezi přestupkem a trestným činem, má povědomí o tom, jak probíhá správní řízení a soudní proces, a respektuje jejich rozhodnutí, má povědomí o možnosti odvolání proti jejich rozhodnutím - zná funkce a druhy trestů - dodržování právních norem považuje za samozřejmé, zavrhuje trestnou činnost zvláště mladistvých - diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání 	<p>Občan a právo</p> <ul style="list-style-type: none"> - komunální volby - obecní úřad, obecní zastupitelstvo - zákonné možnosti podílení se občana na životě obce, kontrolní mechanismy - obecní finance - obce s rozšířenou působností - státní správa, samospráva - obecní rada - úřad, úředník, klient na úřadě - nejčastější záležitosti vyřizované na obecním úřadě <ul style="list-style-type: none"> - občanství, nabytí a pozbytí občanství, průkaz totožnosti - místní a mezinárodní migrace - dělení státní moci - demokratické a nedemokratické formy vlády - obrana státu <ul style="list-style-type: none"> - EU, její struktura, orgány, práva a povinnosti členských států a jejich občanů <ul style="list-style-type: none"> - právní řád ČR, odvětví práva, typy práva - právní stát, právní jistota - způsobilost k právním úkonům - práva a povinnosti člověka a občana <ul style="list-style-type: none"> - občanský zákoník, hmotný a nehmotný majetek, movitý a nemovitý majetek - způsoby nabývání majetku - práva a povinnosti plynoucí z vlastnictví majetku - pojištění, přiměřená obrana <ul style="list-style-type: none"> - smlouvy a jejich druhy - ústní a písemné smlouvy - základní práva spotřebitele <ul style="list-style-type: none"> - přestupky a správní řízení - občanské soudní řízení, rozhodčí řízení, navrhovatel a odpůrce - trestní právo - trestná činnost a trestní stíhání dospělých a mladistvých - druhy a postihy protiprávního jednání, včetně korupce 	<p>VDO – občanská společnost a škola, občan, státní občanství a stát</p> <p>VDO – formy participace občanů v politickém životě, demokracie jako forma vlády a způsobu rozhodování</p> <p>OSV – hodnoty, postoje, praktická etika</p> <p>OSV - komunikace</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>- rozpoznává pracovní a studijní předpoklady a řídí se jimi, využívá poznatků sebepoznávání a vytčených cílů seberealizace, k těmto přistupuje pozitivně, uvědomuje si, že je potřeba si vybírat v dlouhodobé perspektivě a tudíž maximálně zodpovědně a s přihlédnutím ke svým zájmům a možnostem, ví, jak odstranit současné nedostatky dalším konkrétně zaměřeným vzděláváním</p> <p>- ví, jak hledat zaměstnání, jak psát životopis, jak jednat při výběrovém řízení</p> <p>- dovede uznat a maximálně docenit význam práce v rovině jedince, rodiny i společnosti</p> <p>- ví, jaké náležitosti má mít pracovní smlouva, orientuje se v základních ustanoveních zákoníku práce</p> <p>- zaujímá postoj k významu manželství v současnosti, chápe význam rodiny jako společenské jednotky</p> <p>- uvědomuje si odlišnosti žebříčku hodnot jedince a fungující rodiny, podporuje kompromisní jednání, umí posoudit vlastnosti člověka pro život v dlouhodobém vztahu</p> <p>- zaujímá nezkreslený postoj k soužití homosexuálních párů</p> <p>- je seznámen s různými modely výchovy, jmenuje jejich přednosti a nedostatky</p> <p>- dovede se vcítit do rolí jednotlivých členů rodiny a rozvíjí tak svoji schopnost spolupráce, komunikace, kompromisu a připravuje se na svoji budoucí roli</p> <p>- uvědomuje si nutnost spolupráce všech členů rodiny k vytvoření stabilního rodinného zázemí</p> <p>- rozumí pojmu plánované rodičovství a respektuje jeho zásady</p> <p>- orientuje se v základních pojmech, dovede diskutovat o roli státu v ekonomice, má představu o fungování trhu</p> <p>- chápe význam financí pro stát, má základní povědomí o příjmech a výdajích fisku, dovede srovnat státní a rodinný rozpočet</p> <p>- objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu</p> <p>- zná způsoby, jakými stát pečuje o lidi, kteří nejsou finančně soběstační, dovede objektivně a citlivě posoudit sociální systém i jeho konkrétní části, je solidární k lidem, kteří se bez pomoci neobejdou ne z vlastní viny</p> <p>- chápe rozdíl mezi komerční a centrální bankou, dovede zvážit možnosti žít na dluh, má přehled o elektronickém bankovníctví</p> <p>- na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení</p> <p>- vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít</p> <p>- uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu</p>	<p>Volba povolání, pracovní poměr</p> <ul style="list-style-type: none"> - postup při volbě povolání, pomoc při rozhodování - střední a vysoké školství - profesní a personální poradenství - úřad práce, rekvalifikace - komunikace se zaměstnavatelem, strukturovaný životopis - pracovní smlouva, zákoník práce <p>Rodina a zákony</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodina z pohledu práva - práva a povinnosti manželů - vzájemná vyživovací povinnost mezi různými členy rodiny - státní podpora rodiny - registrované partnerství - modely výchovy - empatie k různým členům rodiny - krize rodiny - funkce rodiny - náhradní výchova - plánované rodičovství <p>Hospodaření</p> <ul style="list-style-type: none"> - ekonomika, normativní a pozitivní ekonomie, tržní a řízená ekonomika - marketing, konkurence, poptávka, nabídka - rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti - daňová soustava ČR, význam daní - záchytná sociální síť - banky, peníze jako druh zboží, elektronické bankovníctví - úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing - banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků - inflace - podnikatelská sféra 	<p>OSV – řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p> <p>OSV – hodnoty, postoje, praktická etika</p> <p>EGS – úzké propojení občanství státního, evropského a světového MKV – lidské vztahy, etnicita, principy sociálního smíru a solidarity</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>- na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz</p> <p>- rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané</p> <p>- jmenuje výhody a nevýhody podnikání, porovnává živnostníka se zaměstnancem</p> <p>- chápe rozdíl mezi individuálními, lokálními a globálními problémy</p> <p>- uvědomuje si podíl každého člověka na podobě globálního světa a přijímá svoji zodpovědnost, určuje svoje možnosti nápravy globálních problémů, aktivně hledá řešení, nabízí kompromisy mezi potřebami lidské společnosti a potřebami planety</p> <p>- zná příčiny a důsledky populační exploze, je schopen diskutovat o válečných konfliktech, jmenuje mezinárodní organizace a jejich poslání</p> <p>- uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory</p> <p>- uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</p> <p>- objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu</p> <p>- uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru</p>	<p>Globální svět</p> <p>- společenské a ekologické globální problémy</p> <p>- války, terorismus, možnosti jejich řešení</p>	